

NOVI INSTITUTI U NEMAČKOM STEČAJNOM PRAVU

Sažetak

Nemačka je među prvima uskladila svoje zakonodavstvo sa odredbama Direktive Evropske unije br. 1023/2019 o okvirima za preventivno restrukturiranje. Zakonom o stabilizaciji i restrukturiranju preduzeća je modularnim pristupom uvedeno nekoliko novih instituta s ciljem prevencije nesposobnosti plaćanja. Time je omogućeno privrednim subjektima da pravovremeno utvrde okolnosti koje mogu ugroziti poslovanje. Instrumenti novog pravnog okvira su usvajanje plana restrukturiranja u sudskom postupku, sudsko ispitivanje plana restrukturiranja, sudski moratorijum na izvršenja i sudsko potvrđivanje plana restrukturiranja, kao i postupak medijacije. Navedenom reformom dodatno je pojačano načelo konsenzualizma u stečajnom pravu. Takođe, ovaj zakon je dobar model za druge države. Cilj ovog rada je da pruži uvid u nove institute u nemačkom zakonodavstvu, da ih analizira i da dâ kritički osvrt na njihovu primenu u praksi.

Ključne reči: Nemačka, EU, stečajno pravo, reforma, preventivno restrukturiranje.

---

* Doktor pravnih nauka, gostujući saradnik, Univerzitet Martin Luter Halle-Wittemberg, Fakultet pravnih i ekonomskih nauka, Nemačka.

E-mail: djuro.mdjuric@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8101-5508>

** Doktor pravnih i ekonomskih nauka, redovni profesor, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe, Univerzitet Privredna akademija Novi Sad.

E-mail: jovanovicvld@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1741-9062>

NEW INSTITUTES IN GERMAN INSOLVENCY LAW

Summary

Germany was one of the first EU members to harmonize its legislation with the provisions of the European Union Directive no. 1023/2019 on preventive restructuring frameworks. The Law on Stabilization and Restructuring of Enterprises (StaRUG) introduced several new institutes through a modular approach with the aim of preventing insolvency. It entered into force on 1st January 2021 and provided a pre-bankruptcy procedure, as a novelty, rearranged procedure of personal administration of debtors in bankruptcy and the mediation procedure in restructuring. This enables business entities to timely determine the existence of circumstances that may jeopardize business, but also established the obligation to act appropriately in a timely manner. The instruments of the new legal framework are the adoption of the restructuring plan in court proceedings, the court examination of the contents of the restructuring plan, the court moratorium on executions and the court confirmation of the restructuring plan, as well as adoption of the plan in the mediation procedure. The aforementioned reform further strengthened the principles of consensualism in insolvency law. Also, this law represents a good model for other EU states and for candidate states in the process of harmonization of legislation with EU regulations as well. The aim of this paper is to provide an insight into the new institutes in German legislation, to analyze them and to give a critical review of their application in practice.

Keywords: Germany, EU, insolvency law, reform, preventive restructuring.

1. Uvod

Od početka primene Stečajnog zakonika (*Insolvenzordnung*) 1999. godine, nemačko stečajno pravo doživelo je više značajnih reformi.¹ Skupom propisa

¹ Najpre je 2012. godine Zakonom o daljem olakšavanju reorganizacije preduzeća (*ESUG*) uveden unapred pripremljen plan reorganizacije, pojačana uloga poverilaca prilikom izbora stečajnog upravnika, pojednostavljen postupak lične uprave dužnika i izvršena koncentracija nadležnosti sudova. Zatim, 2014. godine izvršene su izmene stečajnih propisa u pogledu individualnog stečaja. Dalje, 2017. godine usklađeni su propisi u oblasti stečaja grupe društava (koncerna). Usled nastupanja pandemije kovida-19 donet je poseban Zakon o privremenoj obustavi obaveze predlaganja stečaja i ograničenju odgovornosti direktora u slučaju stečaja izazvanog

pod nazivom Zakon o daljem razvoju sanacionog i stečajnog prava (Gesetzes zur Fortentwicklung des Sanierungs- und Insolvenzrechts vom 20. 12. 2020. (Sanierungsrechtsfortentwicklungsgesetz – SanInsFoG), (BGBl. 66) 3256) u Nemačkoj je 2020. godine nacionalno zakonodavstvo usklađeno sa odredbama Direktive Evropske unije br. 1023/2019 o okvirima za preventivno restrukturiranje (Directive (EU) 2019/1023 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2019 on preventive restructuring frameworks, on discharge of debt and disqualifications, and on measures to increase the efficiency of procedures concerning restructuring, insolvency and discharge of debt, and amending Directive (EU) 2017/1132, OJ L 172, 26. 6. 2019, pp. 18–55). Najvažniji deo ove reforme predstavlja Zakon o stabilizaciji i restrukturiranju preduzeća (u praksi skraćeno poznat kao *StaRUG*) (Gesetz über den Stabilisierungs- und Restrukturierungsrahmen (StaRUG), 10. August 2021 (BGBl. I S. 3436 – 3452), kojim su uvedeni novi pravni instituti. Oni predstavljaju odgovor na izazove i okolnosti koje prethode nesposobnosti za plaćanje (Čolović, 2021, pp. 129-141). To je pre svega predstečajni postupak, koji već postoji u nekim državama EU (Đurić & Jovanović, 2020, pp. 172-178). Ovi instrumenti nisu klasični instituti stečajnog prava, već zbog svog specifičnog predmeta prethode stečajnom postupku, a određenim situacijama se i prelaze u stečajni postupak.² Nove institute je zakonodavac EU i u Nemačkoj uključio u stečajno pravo, prateći trend preuzimanja rešenja iz angloameričkog stečajnog prava (Madaus, 2018, p. 621).

2. Rano prepoznavanje rizika i obaveze kod preteće nesposobnosti plaćanja

Osnovni cilj uvođenja novih instituta je da se omogući dužnicima da što pre otkriju finansijske teškoće u poslovanju i preduzmu odgovarajuće mere. Time treba da se postigne veća verovatnoća izbegavanja preteće nesposobnosti plaćanja, odnosno, u slučaju trajno narušenog poslovanja, uređeniji i efikasniji postupak likvidacije (Thole, 2020, pp. 1985-2000). Takvi instrumenti ili alati ranog upozoravanja, kako ih naziva zakonodavac EU (Đurić & Jovanović, 2022), aktiviraju se kao upozorenje kada dužnik ne izvrši određenu vrstu plaćanja. Direktiva EU ističe potrebu da se ovakvi instrumenti prilagode veličini preduzeća i

---

pandemijom kovida-19, radi omogućavanja nastavka poslovanja, kroz državnu pomoć i dogovaranje s poveriocima i savladavanje teškoća koje vode stečaju.

² To su: rano prepoznavanje rizika i obaveze kod preteće nesposobnosti plaćanja, postupak restrukturiranja na osnovu usvojenog plana (predstečajni postupak), sudski postupak stabilizacije i restrukturiranja, veštak-poverenik restrukturiranja i sanaciona medijacija.

njihovim posebnostima (Preamble 22. Directive (EU) 2019/1023 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2019). To se posebno odnosi na mikro, mala i srednja preduzeća, za čije teškoće zakonski okviri nisu uvek prilagođeni (Davis *et al.*, 2018, p. 54).

2.1. Rano upozoravanje i obaveze uprave

Instrumenti su namenjeni pre svega pravnim licima. Naime, članovi organa upravljanja pravnog lica (poslovodstvo) u obavezi su da kontinuirano prate okolnosti koje bi mogle da ugroze nastavak postojanja pravnog lica (Herding *et al.*, 2020, pp. 9-10). Kada prepoznaju rizičan razvoj događaja, oni su dužni da preduzmu odgovarajuće mere za sanaciju i da odmah o tome izveste organe koji nadziru organe upravljanja (nadzorne organe). Mere koje se imaju preduzeti mogu biti iz nadležnosti drugih organa, tako da su organi upravljanja u obavezi da i njih uključe u postupak donošenja mera. Kada su u pitanju privredni subjekti bez svojstva pravnog lica, ova obaveza se shodno primenjuje na članove koji su imenovani da upravljaju (§15a 1, S. 3 und Abs. 2. Insolvenzordnung, vom 5. 10. 1994 (BGBl. I S. 2866), poslednja verzija od 20. 7. 2022 (BGBl. I S. 1166)). Detalje o svakom instrumentu za rano prepoznavanje rizika svi zainteresovani privredni subjekti mogu pronaći na internet stranici saveznog ministarstva pravde.³ Time su oni lakše dostupni organima uprave/upravi privrednih subjekata.

Osim toga, novim propisima uvedena je obaveza za druga lica povezana sa zainteresovanim privrednim subjektima. Naime, lica koja sastavljaju godišnje finansijske izveštaje za klijente, poput konsultanata, poreskih savetnika, revizora, ovlašćenih računovođa i advokata, dužna su da klijenta obaveste kada utvrde da postoje mogućí stečajni razlozi i s tim u vezi dužnosti članova uprave i nadzornih organa.⁴

2.2. Postupak restrukturiranja na osnovu plana

Po utvrđivanju postojanja verovatnoće nastupanja stečajnog razloga, privrednim subjektima stoji na raspolaganju postupak restrukturiranja. Da bi se restrukturiranje uspešno sprovedo, neophodno je da plan restrukturiranja, kao njegov osnov, dobije najširu moguću podršku unutar privrednog subjekta

³ Dostupno na stranici Bundesministerium der Justiz, www.bmj.de/DE/Themen/Finanzen-UndAnlegerschutz/Fruehwarnsysteme/StaRUG_node.html (18. 7. 2022).

⁴ To je posebno slučaj kada postoje očigledni pokazatelji rizika i kada se može pretpostaviti da uprava privrednog subjekta nije svesna mogućnosti nastupanja stečaja (Rasekh & Rosha, 2021, p. 152)

– dužnika, kao i van njega, podršku poverilaca i drugih zainteresovanih lica.⁵ Nemački zakonodavac je izabrao modularni pristup prevenciji stečaja (Madaus, 2020) tako što je dužnicima stavio na raspolaganje nekoliko oblika usvajanja plana. Usvajanje plana restrukturiranja može se obaviti vansudskim putem, uz sudsku zaštitu, uz sudsku kontrolu i uz sudsku potvrdu. Osim toga, priprema, usvajanje i izvršenje plana mogu se obaviti uz pomoć i nadzor stručnog lica. Najzad, saglasnost oko plana restrukturiranja može se postići uz pomoć posrednika – medijatora u restrukturiranju. Dakle, pretpostavke za postupak preventivnog restrukturiranja su sposobnost privrednog subjekta – dužnika za restrukturiranje i saglasnost lica na koja se plan odnosi. Postupak je načelno poverljiv, ali se na predlog dužnika može učiniti javnim (§84-88. Gesetz über den Stabilisierung- und Restrukturierungsrahmen (StaRUG), 10. August 2021, *BGBI.* I S. 3436, 3452, poslednja verzija od 1. 4. 2022)).

Plan preventivnog restrukturiranja je po sadržaju vrlo sličan planu reorganizacije koji se usvaja van stečajnog postupka ili u stečajnom postupku. On sadrži formalni i materijalni (normativni) deo. Na osnovu plana mogu se restrukturirati, odnosno preurediti: 1) potraživanja prema dužniku sposobnom za restrukturiranje (restrukturiranje potraživanja) i 2) postojeća prava na predmetima imovine dužnika, koja bi imao dala pravo na izdvajanje takve imovine u slučaju otvaranja stečajnog postupka (Foerste, 2022, p. 382). Iz primene su isključeni instrumenti finansijskog obezbeđenja.⁶

S jedne strane, predmet restrukturiranja čine potraživanja poverilaca prema dužniku. S druge strane, bilo da je dužnik pravno lice ili bez pravnog subjektiviteta, planom restrukturiranja mogu se preurediti i udeli ili prava članova u okviru dužnika. Pored toga, mogu se predvideti i druge mere dozvoljene propisima o privrednim društvima, kao i prenos udela i prava članova na druga lica. Planom restrukturiranja mogu se preurediti i interna grupna obezbeđenja trećeg lica (Dammann, 2022, pp. 20-21).⁷ Novim zakonom predviđeno je ograničenje da planom restrukturiranja mogu biti obuhvaćeni samo pravni odnosi koji postoje u trenutku podnošenja predloga plana, a u slučaju glasanja u sudskom postupku pravni odnosi koji postoje u trenutku podnošenja predloga za pokretanje takvog

---

⁵ Postupak restrukturiranja je složen i podrazumeva preplitanje različitih interesa – dužnika, vlasnika kapitala, poverilaca, zaposlenih, javnih organa, pa i države u kojoj subjekat posluje.

⁶ To uključuje i obezbeđenja pružena korisniku sistema za obezbeđenje potraživanja od sistema ili centralne banke države članice Evropske unije ili Evropske centralne banke (razlučna prava) (§1. Abs. 17. Kreditwesengesetz vom 9. 9.1998 (*BGBI.* I S. 2776), poslednja verzija od 20.7. 2022. (*BGBI.* I S. 1166)).

⁷ Takođe vid. Đurić, Đ. & Jovanović, V. 2018. Novi propisi o stečaju grupe društava u Nemačkoj. *Pravni život*, God. 67. knj. 609. br. 11, pp. 67-80.

postupka.⁸ Potraživanja koja ne mogu biti preuređena planom restrukturiranja utvrđena su zakonom.⁹

Lica na koja se odnosi plan restrukturiranja moraju biti utvrđena prema odgovarajućim kriterijumima. Izbor lica će se smatrati odgovarajućim: 1) ako bi izostavljena potraživanja verovatno bila u potpunosti namirena čak i u stečajnom postupku i 2) ako je u izboru lica primenjena diferencijacija prema vrsti ekonomskih teškoća koje dužnik treba da prevaziđe i srazmerna okolnostima (Davis *et al.*, 2018, p. 482).¹⁰ Prilikom utvrđivanja prava obuhvaćenih planom restrukturiranja, ukoliko su lica obuhvaćena planom različitog pravnog položaja, formiraju se odgovarajuće grupe (klase).¹¹ Svaka grupa poverilaca se može dalje podeliti na podgrupe prema odgovarajućim ekonomskim interesima.¹²

Dejstvo plana restrukturiranja ogleda se u tome da se dužnik oslobađa preostalih obaveza prema poveriocima namirenjem potraživanja utvrđenih u

⁸ Ipak, potraživanja koja se mogu preurediti planom restrukturiranja mogu biti uslovna ili još nedospela. Ona potraživanja koja se zasnivaju na uzajamnim odnosima dužnika i poverilaca mogu biti preuređena samo u meri u kojoj je prestacija koja se duguje drugoj strani već izvršena (§2. Abs. 1. Gesetz über den Stabilisierungs- und Restrukturierungsrahmen (StaRUG), 10. August 2021, *BGBI.* I S. 3436, 3452, poslednja verzija od 1. 4. 2022)).

⁹ To su: potraživanja zaposlenih iz ili u vezi sa radnim odnosom, uključujući prava iz obaveza prema penzionim planovima društva, potraživanja iz tužbi za namerno učinjene deliktne radnje i potraživanja na ime novčanih kazni, administrativnih kazni, prekršaja prinudne naplate, kao i prateće posledice krivičnog ili administrativnog prekršaja koje obavezuju na plaćanje u novcu. Ako je dužnik fizičko lice, ova zabrana se odnosi i na potraživanja i prava na odvojeno namirenje koja nisu u vezi sa njegovom preduzetničkom delatnošću (§ 39. Abs. 1. Nr. 3. Insolvenzordnung vom 5. 10. 1994 (*BGBI.* I S. 2866), poslednja verzija od 20. 7. 2022 (*BGBI.* I S. 1166)).

¹⁰ Kriterijum srazmerne diferencijacije se posebno odnosi na ugovorane isključivo finansijskih obaveza i kolaterala datih za njihovo obezbeđenje ili potraživanja malih poverilaca, posebno potrošača, malih i mikro preduzeća ili srednjih preduzeća, koja ostaju nepromenjena i ako, osim zakonom isključenih potraživanja, u plan budu uključena sva potraživanja.

¹¹ Pri tome, mora se napraviti razlika između nosilaca različitih prava, nosilaca potraživanja koja bi se u slučaju otvaranja stečajnog postupka morala iskazati kao potraživanja u stečaju koja nisu neobezbeđena, iskazana zajedno sa kamatom i zateznom kamatom (obični poverioci u restrukturiranju) i poverioci potraživanja koja bi se morala registrovati kao neobezbeđena (podređena) potraživanja u slučaju stečaja (subordinirani poverioci restrukturiranja) i imalaca udela ili članskih prava. Najzad, mali poverioci se objedinjuju u posebne grupe u okviru navedenih grupa.

¹² Unutar svake grupe, svima koji su obuhvaćeni planom obezbeđuju se ista prava. Izuzetno, različito postupanje prema onima koji su obuhvaćeni planom u istoj grupi dozvoljeno je samo uz saglasnost svih onih na koje se plan odnosi, na čiji teret pada trošak različitog tretmana. U ovom slučaju, plan restrukturiranja mora biti praćen izjavom o saglasnosti svake strane na koju se odnosi različit tretman. Svaki sporazum između dužnika ili trećeg lica i pojedinaca obuhvaćenih planom, koji im daje prednost koja nije predviđena planom za njihov glas ili na drugi način u vezi sa postupkom restrukturiranja smatra se ništavim (Thole, 2020, pp. 1985-2000).

normativnom delu plana restrukturiranja, kao i prava na razlučno namirenje sadržanog u planu, ako planom nije drugačije određeno. Ako dužnik nema svojstvo pravnog lica ili je komanditno društvo na akcije, dejstvo oslobađanja od obaveza odnosi se i na ličnu odgovornost ortaka sa neograničenom odgovornošću (komplementara). Osim toga, plan restrukturiranja može da sadrži odredbe o uzimanju zajmova ili drugih kredita neophodnih za finansiranje restrukturiranja na osnovu plana (novo finansiranje). Njihovo obezbeđenje se takođe smatra novim finansiranjem.

Plan restrukturiranja mora biti praćen obrazloženom izjavom o izgledima da će plan sprečiti nastupanje predstojeće nesposobnosti za plaćanje i da će održivost poslovanja dužnika biti obezbeđena ili ponovo uspostavljena (sanirana). Uz navedenu izjavu mora biti priložen pregled imovine, rashodi i prihodi koji se očekuju za period u kome će se poverioci namiriti i kojim redosledom će se obezbediti likvidnost preduzeća u periodu izvršenja plana. Pored potraživanja koja se preuređuju, moraju se uzeti u obzir i potraživanja koja ostaju neizmjenjena planom i buduća potraživanja koja će biti zasnovana prema planu.¹³ Savezno ministarstvo pravde i zaštite potrošača objavljuje kontrolnu listu planova restrukturiranja, koja je prilagođena potrebama malih i srednjih preduzeća i koja je dostupna na njegovoj internet stranici.

2.2.1. Predlog plana restrukturiranja

Jedino lice ovlašćeno da predloži plan preventivnog restrukturiranja je dužnik. To je logično, imajući u vidu njegovu, još uvek, punu poslovnu sposobnost i nepostojanje utvrđenog stečajnog razloga. Teoretski, poverioci ili druga lica koja saraduju sa dužnikom mogu imati saznanja o rizičnom razvoju događaja u njegovom poslovanju, te ga mogu savetovati da pristupi restrukturiranju. Ipak, do nastupanja stečajnog razloga, suverena odluka je na samom dužniku. Predlog plana mora biti sačinjen u pisanoj formi, osim ako nije drugačije dogovoreno sa pojedinačnim učesnicima u postupku restrukturiranja (Madaus, 2021a, p. 176). Takođe, ako dužnik u ponudi plana ne navede drugu formu, prihvatanje plana podleže pismenoj formi.

Najpre, dužnik predlaže plan licima u čija se prava zadire planom restrukturiranja i koja treba da ga usvoje. Predlog mora da sadrži jasnu naznaku da će plan proizvoditi dejstva i u odnosu na lica koja su obuhvaćena planom, a koja ga nisu prihvatila, ako ga usvoji većina i potvrdi sud. Uz predlog plana restrukturiranja

---

¹³ Kada dužnik nije pravno lice ili je komanditno društvo na akcije, uz plan restrukturiranja mora se priložiti i izjava lica koja će po planu biti lično odgovorni ortaci društva da su spremni da nastave poslovanje na osnovu plana (Tasma, 2021a, p. 163).

moraju biti dostavljeni prilozi, kao i opis troškova koji su već nastali i onih koji se tek očekuju u toku postupka restrukturiranja, uključujući naknadu za stručno lice za restrukturiranje (Madaus, 2021a, p. 190). Uz to, u planu se mora navesti koja su potraživanja ili prava svakog lica obuhvaćena planom restrukturiranja, u koju grupu je obuhvaćeno lice raspoređeno i koja glasačka prava se daju prema potraživanjima i pravima.¹⁴

Plan se usvaja na skupštini kojom rukovodi dužnik. Lica čija se prava preuređuju planom imaju pravo da podnesu predloge za njegovu izmenu. Svaka grupa lica obuhvaćenih planom glasa zasebno, dok sam dužnik određuje modalitete glasanja.¹⁵ O predloženom planu preventivnog restrukturiranja može se glasati u vansudskom postupku usvajanja, ali dužnik privredni subjekat može predložiti i da se glasanje o planu obavi u sudskom postupku. Dužnik takođe može da predloži sudu da odredi poseban dan za prethodno ispitivanje plana restrukturiranja pre rasprave i glasanja o njemu (Spiedt & Laroche, 2021, p. 311). Da bi plan restrukturiranja bio usvojen, članovi grupe koji odobravaju plan moraju imati najmanje tri četvrtine glasačkih prava u svakoj grupi (§ 25. Abs. 1. Gesetz über den Stabilisierungs- und Restrukturierungsrahmen (StaRUG)). Lica obuhvaćena planom koja zajednički imaju potraživanje ili pravo smatraju se prilikom glasanja kao jedna strana na koju se odnosi plan. Isto važi i ako postoji založno pravo ili plodouživanje kao predmet restrukturiranja. Novim zakonom u nemačko pravo je uveden institut nadglasavanja nesaglasnih poverilaca (*cross-class cram-down*) (Westpfahl, 2021, p. 202).¹⁶

U situaciji kada se zahtevana većina ne može postići u odgovarajućoj grupi, primenjuje se pravilo o apsolutnom prioritetu (*absolute priority rule*) (Knapp, 2021, p. 211) odnosno da poverioci dobijaju odgovarajući udeo u vrednosti ostvarenoj planom.¹⁷ Međutim, predviđena je mogućnost odstupanja od pravila o

¹⁴ Predlog plana mora da sadrži uputstvo da se skupština onih na koje se odnosi plan može održati na zahtev jednog ili više tih lica i da se na njoj raspravlja o planu. Sam dužnik u predlogu plana određuje rok za njegovo prihvatanje, koji iznosi najmanje 14 dana.

¹⁵ Dužnik je u obavezi da dokumentuje tok postupka usvajanja plana i da odmah beleži rezultat glasanja u pisanoj formi po isteku roka prihvatanja, odnosno nakon obavljenog glasanja. Sva dokumentacija se mora bez odlaganja staviti na raspolaganje onima na koje se plan odnosi.

¹⁶ Kada zahtevana većina nije postignuta u određenoj grupi, smatraće se da je saglasnost određene grupe data ako: 1) malo je verovatno da će članovi ove grupe zbog plana restrukturiranja biti u gorem položaju nego što bi bili bez plana; 2) članovi ove grupe imaju odgovarajući udeo u ekonomskoj vrednosti koja na osnovu plana priliva onima na koje plan utiče (planska vrednost) i 3) većina glasačkih grupa odobri plan potrebnom većinom. U slučaju da su formirane samo dve grupe, biće dovoljna saglasnost druge grupe. Pritom, grupe koje daju saglasnost na plan ne smeju da budu sastavljene samo od akcionara ili poverilaca kasnijih potraživanja.

¹⁷ Prema tom pravilu, smatraće se da grupa poverilaca ima odgovarajući udeo u planskoj

apsolutnom prioritetu. Razumno učešće grupe poverilaca obuhvaćenih planom u planiranoj vrednosti nije isključeno ako dužnik ili lice koje ima interes u dužniku ostane uključeno u imovinu društva (§28. Abs. 2. Gesetz über den Stabilisierungs- und Restrukturierungsrahmen (StaRUG)).¹⁸

3. Sudski postupak restrukturiranja i stabilizacije

U okolnostima kada poslovanje dužnika privrednog subjekta zapadne u teškoće koje mogu voditi nesposobnosti za plaćanje, potrebno mu je da bude zaštićen od pokušaja prinudnog namirenja potraživanja poverilaca, a poveriocima je važno da njihova prava i interesi budu zaštićeni. Takvu zaštitu pruža sud kroz različite modalitete kontrole postupka restrukturiranja (Madaus, 2018, p. 621). Iz navedenih razloga, ali i radi dugoročnog otklanjanja preteće nesposobnosti plaćanja, dužniku stoje na raspolaganju pomoćni instrumenti okvira za stabilizaciju i restrukturiranje (§18. Abs 2. Insolvenzordnung, vom 5. 10. 1994 (BGBl. I S. 2866), poslednja verzija od 20. 7. 2022 (BGBl. I S. 1166)). To su: 1) usvajanje plana pred sudom; 2) sudsko prethodno ispitivanje pitanja od značaja za potvrđivanje plana restrukturiranja; 3) sudski nalog o određivanju ograničenja mera pojedinačnog izvršenja (stabilizacija) i 4) sudsko potvrđivanje plana restrukturiranja. Dužnici mogu, nezavisno jedan od drugog, koristiti instrumente okvira za stabilizaciju i

---

vrednosti ako: 1) nijedan drugi poverilac obuhvaćen planom ne prima ekonomske vrednosti koje premašuju puni iznos njegovog potraživanja; 2) ni poverilac obuhvaćen planom, a koji bi bez plana morao da bude namiren u stečajnom postupku nakon poverilaca iz grupe, niti dužnik ili član društva dužnika, ne dobija ekonomsku vrednost koja nije u potpunosti nadoknađena isplatom iz imovine dužnika i 3) nijedan poverilac obuhvaćen planom koji bi morao da bude namiren u stečajnom postupku ravnopravno sa poveriocima grupe nije u boljem položaju od ovih poverilaca. Za grupu lica koja su članovi dužnika smatra se da odgovarajuće učešće u planiranoj vrednosti postoji ako prema planu 1) nijedan poverilac obuhvaćen planom ne prima ekonomske vrednosti veće od punog iznosa svog potraživanja i 2) nijedan član dužnika koji bi inače bio izjednačen sa članovima grupe ne zadržava ekonomsku vrednost. Odgovarajuće namirenje grupe poverilaca na koje se odnosi plan iz planirane vrednosti nije isključeno i kada se odstupa od navedenih pravila na osnovu prirode ekonomskih teškoća koje treba prevazići i okolnosti slučaja. Odstupanje nije prihvatljivo ako grupa koja je preglasana ima više od polovine prava glasa poverilaca u pogođenoj klasi (rangu).

¹⁸ Pri tome, moraju biti ispunjena dva uslova: 1) da je učešće dužnika ili člana dužnika u nastavku poslovanja preduzeća neophodno zbog posebnih ličnih okolnosti da bi se ostvarila planirana vrednost, a dužnik ili lice uključeno u dužnika pristaje na neophodno učešće u izvršenju plana i obaveze da prenese ekonomske vrednosti u slučaju da njegovo učešće prestane iz razloga za koje je odgovoran pre isteka roka od pet godina ili kraćeg roka predviđenog za izvršenje plana ili 2) ako je zadiranje u prava poverilaca neznatno, posebno zbog toga što prava nisu smanjena ni rokovi njihovog dospeća potraživanja nisu odloženi za više od 18 meseci.

restrukturiranje. Ove instrumente može koristiti svaki stečajno sposoban dužnik i oni su dostupni i fizičkim licima koja su preduzetnici. Iz primene navedenih instrumenata jedino su isključena privredna društva u finansijskom sektoru (§ 1. Abs. 19. Kreditwesengesetz vom 9. 9. 1998 (BGBl. I S. 2776), poslednja verzija od 20. 7. 2022. (BGBl. I S. 1166)).

3.1. Restrukturiranje

Pretpostavka za korišćenje instrumenata okvira za stabilizaciju i restrukturiranje je podnošenje prijave o nameri, odnosno predlog restrukturiranja nadležnom sudu za restrukturiranje. Novi propisi su ustanovili 24 posebna odeljenja sudova opšte nadležnosti u mestu sedišta svakog višeg pokrajinskog suda (§ 34 Gesetz über den Stabilisierungs- und Restrukturierungsrahmen (StaRUG)).¹⁹ Isključivo mesno nadležan sud za restrukturiranje je onaj na čijoj teritoriji važi opšta nadležnost za dužnika. Ako je centar poslovne delatnosti dužnika na drugom mestu, isključivo nadležan za restrukturiranje je sud na čijoj teritoriji se ovo mesto nalazi. Za sve odluke i mere u predmetu restrukturiranja nadležan je sud koji je bio nadležan da donese prvu odluku.

Dužnik koji želi da koristi okvir za stabilizaciju i restrukturiranje, uz predlog sudu mora da priloži: 1) nacrt plana restrukturiranja ili koncept restrukturiranja sa definisanim ciljem restrukturiranja i merama za postizanje cilja; 2) pregled stanja pregovora sa zainteresovanim licima i 3) pregled mera koje je dužnik već preduzeo.²⁰ U predlogu za restrukturiranje dužnik takođe mora da navede da li će planom biti pogođena prava potrošača ili prava srednjih, malih ili mikro preduzeća. Takođe mora da navede da li se očekuje da se cilj restrukturiranja sprovede samo protiv volje određene grupe formirane prema pravilima o raspoređivanju poverilaca potraživanja u grupe (Hoffmann & Braun, 2021, p. 223). Danom podnošenja predloga za restrukturiranje sudu, smatra se da postupak počinje da teče (restrukturiranje u toku). Sud objavljuje oglas o pokretanju postupka restrukturiranja.

Po pokretanju postupka restrukturiranja, dužnik ima obavezu da sprovede restrukturiranje sa pažnjom dobrog i savesnog upravnika reorganizacije, štiteći

¹⁹ Pokrajinske vlade su ovlašćene da putem uredbi pružaju odgovarajuću podršku ili brže rešavaju pitanja restrukturiranja: 1) utvrđivanjem u okviru okruga nadležnosti drugog lokalnog suda nadležnog za redovni stečajni postupak ili 2) proširenjem nadležnosti suda za restrukturiranje unutar pokrajine na okrug jednog ili više drugih viših pokrajinskih sudova. Takođe vid. (Madaus, 2021b).

²⁰ Dužnik mora da navede sve ranije pokušaje ili sprovedena restrukturiranja, uz navođenje postupajućeg suda i broja predmeta.

interese svih poverilaca.²¹ Ako je dužnik dobio od suda nalog za stabilizaciju, on je dužan da sud neodložno obavesti o svim značajnim promenama koje utiču na plan restrukturiranja. Ukoliko sud imenuje veštaka za restrukturiranje (poverenik restrukturiranja), obaveza pažljivog postupanja važi i za njega.

Dok je restrukturiranje u toku, dužnik je dužan da sud za restrukturiranje bez odlaganja obavesti ako nastupi nesposobnost za plaćanje kao stečajni razlog (§ 17. Abs 2. Insolvenzordnung, vom 5. 10. 1994 (*BGBI. I S. 2866*), poslednja verzija od 20. 7. 2022 (*BGBI. I S. 1166*)). Ako je dužnik pravno lice ili bez pravnog subjektiviteta, za čije obaveze nije odgovorno nijedno fizičko lice kao direktni ili indirektni ortak, njegova prezaduženost se izjednačava sa nesposobnošću za plaćanje (§ 19. Abs. 2. Insolvenzordnung, vom 5. 10. 1994 (*BGBI. I S. 2866*)). Dužnik je dužan da sud obavesti bez odlaganja ako planirano restrukturiranje nema izgleda da se izvede, a posebno ako se ne može postići potrebna većina za usvajanje plana. Sud za restrukturiranje obustavlja postupak restrukturiranja po službenoj dužnosti u slučaju otvaranja stečajnog postupka, nenadležnosti suda ili kršenja obaveza od strane dužnika. Postupak se obustavlja i u slučaju da se pokaže da predloženo restrukturiranje nema izgleda da bude uspešno sprovedeno.

U toku restrukturiranja miruje obaveza podnošenja prijave stečaja (§ 15a Abs. 1-3, §17 Abs. 2. und §19 Abs. 2. Insolvenzordnung, vom 5. 10. 1994 (*BGBI. I S. 2866*) und § 42 Abs. 2. Bürgerliches Gesetzbuch vom 1. Januar 1900, poslednja verzija od 2. 1. 2002 (*BGBI. I S. 42, ber. S. 2909, ber. 2003 I S. 738*)). Međutim, oni od kojih se zahteva da podnesu prijavu dužni su da obaveste sud za restrukturiranje bez odlaganja o postojanju nesposobnosti za plaćanje ili prezaduženosti (Schönfelder, 2021a, p. 363). Podnošenjem prijave koja ispunjava uslove prema odredbama Stečajnog zakonika smatra se da je blagovremeno ispunjena obaveza obaveštavanja. Po prestanku dejstva predloga za restrukturiranje, sve obaveze koje su do tada mirovale biće ponovo na snazi.²²

---

²¹ Dužnik mora posebno da se uzdržava od mera koje su nespojive sa ciljem restrukturiranja ili koje ugrožavaju izgleda za uspeh planiranog restrukturiranja. Po pravilu, nije spojivo sa ciljem restrukturiranja namirenje ili obezbeđenje potraživanja koja će biti preuređena planom restrukturiranja. On je dužan da obavesti sud o svakoj bitnoj promeni koja utiče na predmet prijavljenog restrukturiranja i prikaz stanja pregovora.

²² Tok postupka restrukturiranja ili upotreba instrumenata okvira za stabilizaciju i restrukturiranje od strane dužnika ne može da bude automatski razlog za: 1) raskid ugovora u kojima je dužnik jedna od strana; 2) rok dospelca potraživanja prestacija ili 3) pravo druge strane da odbije prestaciju koja joj pripada ili da zahteva prilagođavanje ili drugu izmenu ugovora. Takođe, tok ovog postupka ne utiče na dejstva ugovora i eventualna suprotna ugovaranja su bez dejstva. Navedena pravila se ne primenjuju na transakcije iz fiksnih ugovora, finansijskih usluga i sporazuma o likvidacionom netiranju i finansijskim kolateralima (§ 104. Abs 1. Insolvenzordnung, vom 5. 10. 1994 (*BGBI. I S. 2866*), poslednja verzija od 20. 7. 2022 (*BGBI. I S. 1166*)).

3.2. Sudsko ispitivanje i usvajanje plana restrukturiranja

Mogućnost da sud stavi pod zaštitu dužnika u teškoćama kome pretili nespособnost plaćanja, da takav dužnik pripremi plan, te o njemu pregovara sa poveriocima, samim poveriocima ne može da uliva previše poverenja da pruže podršku planu restrukturiranja. To je bio razlog da se kao instrument uvede usvajanje plana pred sudom.

Stoga, na predlog dužnika, sud koji postupa u predmetu restrukturiranja određuje dan za razmatranje plana restrukturiranja i utvrđuje pravo glasa onih koji su obuhvaćeni planom, nakon čega se o planu glasa. Premda je ovde reč o sudskom postupku, uloga suda je ograničena na organizaciju glasanja o planu i utvrđivanje prava glasa. Svim licima na koja se plan odnosi upućuje se poziv za ročište za glasanje u roku od najmanje 14 dana. Na postupak razmatranja i glasanja o planu restrukturiranja shodno se primenjuju odredbe Stečajnog zakonika o glasanju o planu reorganizacije (§§ 239 - 242. Insolvenzordnung, vom 5. 10. 1994 (BGBl. I S. 2866), poslednja verzija od 20. 7. 2022 (BGBl. I S. 1166)), kao i odredbe Zakona o stabilizaciji i restrukturiranju preduzeća o potrebnoj većini za vansudsko usvajanje plana restrukturiranja. Predmet takvog preliminarnog ispitivanja može biti svako pitanje koje je značajno za potvrđivanje plana restrukturiranja.²³ Sud može odrediti ročište za prethodno ispitivanje plana i po službenoj dužnosti, ako je to svrsishodno.

3.3. Stabilizacija preduzeća

Pored restrukturiranja (u postupku van suda ili u postupku pred sudom – usvajanje, prethodno ispitivanje ili potvrđivanje), Zakon o stabilizaciji i restrukturiranju preduzeća uveo je instrument stabilizacije preduzeća. U meri u kojoj je to neophodno da bi se obezbedili izgledi za postizanje cilja restrukturiranja, sud koji postupa u restrukturiranju, na predlog dužnika, može izdati nalog za mere stabilizacije. To su: 1) zabrana ili privremeno obustavljanje (moratorijum) na mere izvršenja prema dužniku (zabrana izvršenja) i 2) zabrana namirenja iz prava na pokretnim stvarima koja bi se mogla ostvariti kao izlučno pravo ili razlučno pravo u slučaju otvaranja stečajnog postupka, iz kojih bi se poverilac mogao prinudno namiriti, ako se takva imovina može koristiti za nastavak

²³ Dužnik takođe može da predloži sudu da odredi poseban dan za prethodno ispitivanje plana restrukturiranja pre rasprave i glasanja o njemu. On to može da predloži i kada se o planu neće glasati u sudskom postupku. Predmet preliminarnog ispitivanja posebno može da bude: 1) da li izbor onih koji su obuhvaćeni planom i njihova podela u grupe ispunjavaju zakonske uslove; 2) koje pravo glasa daje potraživanje koje će se preurediti, pravo na odvojeno namirenje ili pravo na udeo ili prava člana u društvu ili 3) da li dužniku pretili nespособnost za plaćanje.

poslovanja dužnika, u meri u kojoj su od povećanog značaja za stabilizaciju dužnika (zabrana unovčenja). Na ovaj način sud omogućava dužniku da u roku trajanja naložene zabrane pripremi plan restrukturiranja i usaglasi ga sa poveriocima radi usvajanja, s ciljem savladavanja teškoća u poslovanju i izbegavanja nesposobnosti za plaćanje (Laroche, 2021, p. 324). Potraživanja koja su nepodobna za predmet plana restrukturiranja ostaju nepromenjena po izdavanju naloga za stabilizaciju, kao i u svojim ugovornim dejstvima.²⁴

U predlogu za izdavanje naloga za stabilizaciju koji podnosi sudu, dužnik mora da navede mere koje čine njegov sadržaj, grupe lica na koja se odnosi i rok trajanja. Dužnik uz predlog prilaže plan restrukturiranja koji sadrži: 1) nacrt plana ažuriran do dana podnošenja predloga ili koncept restrukturiranja pod istim uslovima kao kod vansudskog usvajanja plana; 2) finansijski plan koji pokriva šestomesečni period i koji uključuje osnovani prikaz izvora finansiranja sa ciljem da se obezbedi kontinuirano poslovanje tokom tog perioda, dok se izvori finansiranja koji nisu kompatibilni sa ciljem restrukturiranja ne uzimaju u obzir.

Sud izdaje nalog za stabilizaciju dužnika ako je plan restrukturiranja koji je podneo dužnik potpun i konačan i ne postoje okolnosti od značaja za odbijanje izdavanja naloga. Planiranje restrukturiranja se smatra konačnim ako nije očigledno da se na osnovu predviđenih mera ne može postići cilj restrukturiranja. Kada sud izda nalog za stabilizaciju dužnika, postupak po zahtevu poverioca za otvaranje stečajnog postupka nad imovinom dužnika obustavlja se za vreme trajanja naloga. Dejstvo naloga za stabilizaciju se može proširiti na druge poverioce, proširiti u smislu sadržaja ili produžiti rok primene (nalog za praćenje) ili, ako je rok trajanja već istekao, biti produžen (novi nalog) (Schönfelder, 2021b, p. 347). Nalog za stabilizaciju može se izdati na period do tri meseca. Naknadni ili novi nalozi mogu se izdati samo u okviru maksimalnog roka naloga, odnosno do pravosnažnosti rešenja o potvrđivanju plana, ali ne duže od osam meseci od dana izdavanja prvobitnog naloga. Dejstvo naloga za stabilizaciju prestaje kada sud potvrdi plan restrukturiranja, odnosno odbije da potvrdi plan.

3.4. Sudsko potvrđivanje plana restrukturiranja

Iz razloga zaštite interesa poverilaca i sprovođenja usvojenog plana restrukturiranja uveden je institut sudskog potvrđivanja. Takvom potvrdom plan restrukturiranja dobija sasvim novi kvalitet, jer postaje izvršna isprava (Đurić,

---

²⁴ Nalog za stabilizaciju može se odnositi na pojedine, više ili sve poverioce. Izdavanjem naloga sud takođe sprečava realizaciju prava poverilaca da izvrše prava koja proističu iz kolaterala trećih lica unutar grupe (interno grupno obezbeđenje trećeg lica).

2016, p. 325). Naime, sud na predlog dužnika potvrđuje plan restrukturiranja koji su usvojili poverioci koji su obuhvaćeni planom. Dužnik može podneti predlog pre ili tokom rasprave i glasanja o planu. Kada plan nije usaglašen pred sudom, dužnik je dužan da uz plan koji je podnet na glasanje sa priložima dostavi sudu predlog za potvrđivanje plana restrukturiranja, dokumentaciju o rezultatu glasanja i svu dokumentaciju i druge dokaze koji pokazuju kako se glasalo i kakav je bio rezultat (Knapp & Laroche, 2021, p. 425). Sud može da odbije da potvrdi plan restrukturiranja po službenoj dužnosti.²⁵

Kada usvajanje plana nije obavljeno pred sudom, teret dokazivanja punovažnog prihvatanja plana restrukturiranja od strane lica na koje se plan odnosi snosi dužnik (Tasma, 2021b, p. 94). Nakon što je plan usvojen i nakon što prethodno utvrdi ispunjenost svih uslova, sud donosi odluku kojom potvrđuje plan preventivnog restrukturiranja i objavljuje je na posebnom ročištu. Svako lice na koga se plan odnosi ima pravo da odmah uloži žalbu na odluku kojom se potvrđuje plan restrukturiranja.²⁶ Dužnik ima pravo da uloži neposrednu žalbu ako je potvrđivanje plana restrukturiranja odbijeno.

Sudskim potvrđivanjem plana restrukturiranja njegov normativni deo počinje da proizvodi pravno dejstvo. Plan proizvodi dejstvo i u odnosu na sva lica na koja se odnosi, a koja su glasala protiv ili koja nisu učestvovala u glasanju, iako su bila propisno uključena u proces glasanja. Takođe, planom restrukturiranja dužnik se oslobađa obaveza koje ima prema sadužniku, jemcu ili drugom licu koje ima pravo na regres, kao i u odnosu na poverioca (Naumann, 2021, p. 455). Po pravosnažnosti potvrde plana restrukturiranja, svi nedostaci u procesu usvajanja plana i mane volje u predlogu i prihvatanju plana smatraju se otklonjenim. Plan preventivnog restrukturiranja može biti poništen iz zakonom utvrđenih razloga.

Poverioci čija su potraživanja predmet restrukturiranja, a koja nisu iskazana kao osporena u rešenju o potvrđivanju, mogu koristiti pravosnažno potvrđeni plan restrukturiranja kao izvršnu ispravu za sprovođenje izvršenja nad imovinom dužnika. Osnovni sud pred kojim se vodio postupak restrukturiranja isključivo je nadležan za izdavanje klauzule o izvršenju (§202. Insolvenzordnung, vom 5. 10. 1994 (BGBl. I S. 2866), poslednja verzija od 20. 7. 2022 (BGBl. I S. 1166)).

²⁵ To je slučaj ako dužniku ne pretili nesposobnost plaćanja, ako plan ne ispunjava formalne i materijalne zahteve ili ako se potraživanja obuhvaćena planom očigledno ne mogu namiriti.

²⁶ Neposredna žalba na potvrdu plana restrukturiranja dozvoljena je samo ako je podnosilac pritužbe: 1) u postupku glasanja uložio prigovor na plan; 2) glasao protiv plana i 3) čini verovatnim da ga plan stavlja u znatno gori položaj nego što bi bio bez plana i da se ovaj nedostatak ne može nadoknaditi isplatom iz sredstava obezbeđenih za takav slučaj. Time se disciplinuju učesnici u postupku i sprečava neosnovano odugovlačenje postupka (§ 66. Gesetz über den Stabilisierungs- und Restrukturierungsrahmen (StaRUG), 10. August 2021 (BGBl. I S.) 3436 - 3452, poslednja verzija od 1. 4. 2022)).

4. Poverenik restrukturiranja

Sud nadležan u postupku restrukturiranja može imenovati posebno stručno lice za restrukturiranje. U pitanju je nov institut, koji bi trebalo da bude pandan stečajnom upravniku u stečajnom postupku, ali zbog razlike u prirodi postupka, on ima daleko manja ovlašćenja. Njegove pretežne karakteristike upućuju da je najbliži pravnom položaju sudski imenovanog veštaka (Flöther & Wilke, 2021, p. 497). Zato bi mogao da se nazove i veštak-poverenik restrukturiranja. Za stručno lice za restrukturiranje može biti postavljeno lice koje je pogodno za konkretan slučaj.²⁷ Prilikom izbora veštaka-poverenika za restrukturiranje, sud za restrukturiranje će uzeti u obzir predloge dužnika, poverilaca i drugih lica kod dužnika. Predlog mogu dati i lica na koja se plan odnosi, čija potraživanja čine ili će verovatno činiti više od 25 procenata glasačkih prava u svakoj od grupa poverilaca potraživanja u restrukturiranju i prava na odvojeno namirenje. Veštak-poverenik za restrukturiranje postupa pod nadzorom suda.²⁸ On je u obavezi da dostavlja sudu podatke i izveštaje o stanju stvari. Ako veštak-poverenik utvrdi okolnosti koje opravdavaju obustavu postupka restrukturiranja, on mora o tome bez odlaganja da obavesti nadležni sud. Sud može razrešiti veštaka-poverenika iz opravdanih razloga. Razrešenje može biti izvršeno po službenoj dužnosti ili na zahtev samog lica, dužnika ili poverioca (Flöther & Wilke, 2021, p. 497). Ako je sud naložio praćenje izvršenja plana, umesto zaključenja postupka restrukturiranja sud zaključuje nadzor nad sprovođenjem plana.

Na zahtev dužnika, sud za restrukturiranje može da imenuje veštaka-poverenika za restrukturiranje i samo radi unapređenja pregovora između strana (fakultativni poverenik restrukturiranja) (Flöther & Wilke, 2021, p. 507). Veštak-poverenik za restrukturiranje prima naknadu na osnovu razumnih satnica samo ako je u rad bio lično uključen.

---

²⁷ To može da bude poreski savetnik, revizor ili advokat sa iskustvom u poslovima restrukturiranja i stečaja ili drugo fizičko lice uporedivih kvalifikacija, koje je nezavisno od poverilaca i dužnika i koje je izabrano među njima da preuzme dužnost.

²⁸ Imenovani poverenik restrukturiranja ima pravo da: 1) odluči kako će se glasati o planu restrukturiranja; 2) predsedava sastankom lica na koje se plan odnosi; 3) ispituje potraživanja, prava na odvojeno namirenje, obezbeđenje trećih strana unutar grupe i dr. Sud može preneti na veštaka-poverenika određena ovlašćenja i sud može naložiti dužniku da obavesti veštaka-poverenika o plaćanju i samo da isplate van redovnog toka poslovanja izvrši ako se stručno lice sa tim saglasi.

5. Sanaciono posredovanje (medijacija)

Konačno, pored vansudskog i sudskog postupka restrukturiranja, novim zakonom uveden je institut sanacionog posredovanja ili medijacije (*Sanierende Moderation*), kao instrument preventivnog restrukturiranja. Reč je o dobrovoljnom i poverljivom postupku.²⁹ Na zahtev dužnika koji je sposoban za restrukturiranje, sud imenuje za sanacionog posrednika (moderatora) odgovarajuće fizičko lice, posebno lice sa odgovarajućim poslovnim znanjem, koje je nezavisno od poverilaca i dužnika. Imenovanje posrednika nije moguće ako je dužnik očigledno nesposoban za plaćanje i kada je očigledno prezadužen.

Predlog za imenovanje sanacionog posrednika se podnosi sudu nadležnom za restrukturiranje (Foerste, 2022, p. 385). Sanacioni posrednik se imenuje na period do tri meseca. Na predlog posrednika, uz saglasnost dužnika i poverilaca uključenih u pregovore, rok za imenovanje se može produžiti za najviše tri meseca. Ako se u ovom roku zatraži potvrda poravnanja o sanaciji, mandat se produžava do donošenja odluke o potvrđivanju poravnanja. Imenovanje posrednika se ne objavljuje javno. Sanacioni posrednik posreduje između dužnika i njegovih poverilaca u cilju pronalaženja rešenja za prevazilaženje ekonomskih ili finansijskih poteškoća.

Na sanacionog posrednika se shodno primenjuju odredbe o naknadi za rad veštaka-poverenika za restrukturiranje (Swierczok & Schubert, 2021, p. 627). Sud koji je nadležan za restrukturiranje može, ako su ispunjeni odgovarajući uslovi, imenovati sanacionog posrednika za veštaka-poverenika za restrukturiranje. Rad sanacionog posrednika je pod nadzorom suda nadležnog za restrukturiranje. Sud nadležan za restrukturiranje može razrešiti sanacionog posrednika iz opravdanih razloga, ali ga mora saslušati pre donošenja odluke. Sanaciono poravnanje koje dužnik zaključuje sa svojim poveriocima i u kojem mogu učestvovati i treća lica sud može potvrditi na zahtev dužnika. Sanacioni posrednik se izjašnjava o poravnanju pisanim putem. Sanaciono poravnanje koje potvrdi sud predstavlja izvršnu ispravu i može se osporiti samo pod uslovima kao i potvrđeni plan restrukturiranja.

6. Zaključak

Donošenjem Zakona o stabilizaciji i restrukturiranju preduzeća, nemački zakonodavac je sveobuhvatno i među prvima uskladio svoje propise sa odredbama Direktive Evropske unije br. 1023/2019 o okvirima za preventivno restrukturiranje. Novi propisi u svemu prate namere zakonodavstva Evropske unije.

²⁹ Ipak, poverljivost nije potpuna jer su podaci o svakom postupku dostupni na stranici Registra privrednih subjekata (*Handelsregister*) (Flöther, 2022).

Modularni pristup koji je izabran pruža mogućnost dužnicima privrednim subjektima da izaberu neki od manje ili više formalnih postupaka za sprečavanje preteće nesposobnosti plaćanja. U pitanju su novi instituti, namerom zakonodavca uključeni u stečajno pravo, a koji tu ne spadaju sasvim po svojoj prirodi. To se pre svega odnosi na vansudsko usvajanje plana restrukturiranja, koje odlikuje izrazito načelo konsenzualizma. Osim toga, svi novi instituti su dobrovoljnog karaktera. Nasuprot tome, stečajni postupak, izuzev kod unapred pripremljenog plana reorganizacije, odlikuje prinudni karakter. Upravo dominacija dobrovoljnosti i saglasnosti volja predstavlja važnu prednost dajući dužnicima instrument za buduće pregovore sa poveriocima. Takođe, važna odlika je poverljivost postupka. Time se izbegava negativan prizvuk koji instituti stečajnog prava sa sobom povlače. Uključenje suda u postupak ispitivanja, usvajanja ili potvrde uliva sigurnost i daje veću zaštitu poveriocima, a kod potvrde i karakter izvršne isprave planu restrukturiranja. Posebna kvalifikovana većina i institut pretpostavljene zahtevane većine je važan instrument za usvajanje plana protiv volje nesaglasnih učesnika. Čak i da uspeh restrukturiranja izostane, novi instituti predstavljaju važnu dopunu postojećih stečajnih instituta lične uprave dužnika i redovnog stečajnog postupka. Na taj način se jača ne samo stečajna nego i sanaciona kultura privrednih subjekata, odnosno prevencija krize u poslovanju. Svakako, u budućnosti bi valjalo posebnu pažnju posvetiti i mikro, malim i srednjim preduzećima i pojednostavljenju postupaka njihovog restrukturiranja. Kada je reč o primeni, u 2021. godini zabeleženo je svega 22 preventivna restrukturiranja, ali taj broj uključuje samo postupke koji su vođeni pred sudom. To može biti zbog nedovoljnog poznavanja novih instituta, ali i činjenice da se instrumenti mogu poverljivo koristiti. Generalno, nakon nešto više od godinu i po dana primene Zakona o stabilizaciji i restrukturiranju preduzeća, on se može oceniti kao važan pozitivan korak i dobar model, kako za članice Evropske unije koje još usklađuju svoje zakonodavstvo, tako i za države kandidate i druge države u postupku modernizacije stečajnog zakonodavstva.

Literatura

- Čolović, V. 2021. Uticaj pandemije na pokretanje i vođenje stečajnog postupka. *Pandemija kovida 19: pravni izazovi i odgovori*. Beograd: Institut za uporedno pravo. pp. 129-141.
- Dammann, R. 2022. The Transposition of the EU Directive: A Great Franco-German Convergence. *Eurofenix*.
- Davis, R. et al. 2018. *Micro, Small, and Medium Enterprise Insolvency - A Modular Approach*. Oxford University Press.

- Đurić, Đ. 2016. *Sanaciona reorganizacija društava kapitala u stečaju – Usporedna studija nemačkog, francuskog i srpskog prava*. Doktorska disertacija. Beograd: Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu. Dostupno na: <http://phaidrdbg.bg.ac.rs/o:13139>.
- Đurić, Đ. & Jovanović, V. 2018. Novi propisi o stečaju grupe društava u Nemačkoj. *Pravni život*. Beograd. God. 67. knj. 609, br. 11, pp. 67-80.
- Đurić, Đ. & Jovanović, V. 2020. *Pravni instrumenti rešavanja korporativne krize*. Novi Sad. Univerzitet Privredna akademija Novi Sad.
- Đurić, Đ. & Jovanović, V. 2022. *Quo vadis stečajno pravo? Zakonodavni trendovi u Evropskoj uniji*. Izlaganje na Konferenciji "Izvršno i stečajno pravo", Vršac – Beograd, 23-25. 6. 2022.
- Flöther, L. & Wilke, A. K. 2021. Bestellung auf Antrag. In: Flöther, L. (ed.), *StaRUG Unternehmensstabilisierungs- und -restrukturierungsgesetz Kommentar*. C. H. Beck.
- Flöther, L. 2022. *Die Sanierungsmoderation als Schutzschild*. Dostupno na: www.fch-gruppe.de/Beitrag.aspx?ID=19542, (25. 3. 2022).
- Foerste, U. 2022. *Insolvenzrecht*, C. H. Beck. 8. Auflage. DOI: <https://doi.org/10.17104/9783406779824>.
- Herding, F. B. et al. 2020. *The German StaRUG Scheme. Act on Stabilization and Restructuring Framework for Business*. Allen & Overy.
- Hoffmann, T. & Braun, A. 2021. Instrumente des Stabilisierungs- und Restrukturierungsrahmens. In: Flöther L. (ed.), *StaRUG Unternehmensstabilisierungs- und -restrukturierungsgesetz Kommentar*. C. H. Beck.
- Knapp, M. 2021. Absolute Priorität. In: Flöther, L. (ed.), *StaRUG Unternehmensstabilisierungs- und -restrukturierungsgesetz Kommentar*. C. H. Beck.
- Knapp, M. & Laroche, P. 2021. Planbestätigung. In: Flöther L. (ed.), *StaRUG Unternehmensstabilisierungs- und -restrukturierungsgesetz Kommentar*. C. H. Beck.
- Laroche, P. 2021. Stabilisierung. In: Flöther L. (ed.), *StaRUG Unternehmensstabilisierungs- und -restrukturierungsgesetz Kommentar*. C. H. Beck.
- Madaus, S. 2018. Leaving the Shadows of US Bankruptcy Law: A Proposal to Divide the Realms of Insolvency and Restructuring Law. *European Business Organization Law Review*, 19(3). DOI: <https://doi.org/10.1007/s40804-018-0113-7>.
- Madaus, S. 2020. *Die finale Fassung des SanInsFoG steht – und tritt zum 1. 1. 2021 in Kraft*. Dostupno na: <https://stephanmadaus.de/category/archiv/> (12. 7. 2022).
- Madaus, S. 2021a. Planabstimmung. In: Flöther L. (ed.), *StaRUG Unternehmensstabilisierungs- und -restrukturierungsgesetz Kommentar*. C. H. Beck.
- Madaus, S. 2021b. *Die StaRUG-Verfahrenshilfen sind verfügbar – in diesen Restrukturierungsgerichten*. Dostupno na: <https://stephanmadaus.de/tag/restrukturierungsgerichte/> (5. 8. 2022).
- Naumann, P. 2021. Wirkungen des bestätigten Plans. In: Flöther L. (ed.), *StaRUG Unternehmensstabilisierungs- und -restrukturierungsgesetz Kommentar*. C. H. Beck.
- Rasekh, A. & Rosha, A. 2021. Restructuring and Insolvency in Europe: Policy Options in the Implementation of the EU Directive. International Monetary Fund. *Working Papers 2021*. DOI: <https://doi.org/10.5089/9781513573595.001>.

- Schönfelder, M. 2021a. Verwertungssperre. In: Flöther L. (ed.), *StaRUG Unternehmensstabilisierungs- und -restrukturierungsgesetz Kommentar*. C. H. Beck.
- Schönfelder, M. 2021b. Voraussetzungen der Stabilisierungsanordnung. In: Flöther L. (ed.), *StaRUG Unternehmensstabilisierungs- und -restrukturierungsgesetz Kommentar*. C. H. Beck.
- Spiedlt, J. & Laroche, P. 2021. Planabstimmung. In: Flöther L. (ed.), *StaRUG Unternehmensstabilisierungs- und -restrukturierungsgesetz Kommentar*. C. H. Beck.
- Swierczok, A. & Schubert, S. 2021. Sanierungsmoderation. In: Flöther L. (ed.), *StaRUG Unternehmensstabilisierungs- und -restrukturierungsgesetz Kommentar*. C. H. Beck.
- Tasma, M. 2021a. Erklärung zur Bestandsfähigkeit; Vermögensübersicht; Ergebnis- und Finanzplan. In: Flöther L. (ed.), *StaRUG Unternehmensstabilisierungs- und -restrukturierungsgesetz Kommentar*. C.H. Beck.
- Tasma, M. 2021b. Anforderungen an den Restrukturierungsplan. In: Flöther L. (ed.), *StaRUG Unternehmensstabilisierungs- und -restrukturierungsgesetz Kommentar*. C. H. Beck.
- Thole, Ch. 2020. Der Entwurf des Unternehmensstabilisierungs- und restrukturierungsgesetzes (StaRUG-Ref-E). *ZIP*, 41, pp. 1985-2000.
- Westpfahl, L. 2021. Gruppenübergreifende Mehrheitsentscheidung. In: Flöther L. (ed.), *StaRUG Unternehmensstabilisierungs- und -restrukturierungsgesetz Kommentar*. C. H. Beck.
- World Bank. 2022. *Pre-Concept Note. Business Enabling Environment (BEE) Development Economics*. Global Indicators Group.

Pravni izvori

- Bürgerliches Gesetzbuch vom 1. Januar 1900, poslednja verzija od 2. 1. 2002 (*BGBI*. I S. 42, ber. S. 2909, ber. 2003 I S. 738). Dostupno na: <https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/> (5. 8. 2022).
- Directive (EU) 2019/1023 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2019 on preventive restructuring frameworks, on discharge of debt and disqualifications, and on measures to increase the efficiency of procedures concerning restructuring, insolvency and discharge of debt, and amending Directive (EU) 2017/1132, *OJ L* 172, 26. 6. 2019, pp. 18–55.
- Gesetzes zur Fortentwicklung des Sanierungs- und Insolvenzrechts vom 20. 12. 2020. (Sanierungsrechtsfortentwicklungsgesetz – SanInsFoG), (*BGBI*. 66) 3256; poslednja verzija od 29. 12. 2020. Dostupno na: https://dejure.org/BGBI/2020/BGBI_I_S_3256 (5. 8. 2022.)
- Gesetz über den Stabilisierungs- und Restrukturierungsrahmen (StaRUG), 10. August 2021, *BGBI*. I S. 3436, 3452, poslednja verzija od 1. 4. 2022. Dostupno na: <https://starug.online/> (5. 8. 2022).

- Handelsgesetzbuch vom 10. Mai 1897; (*RGBl.* S. 219), poslednja verzija od 15. 7. 2022 (*BGBI.* I S. 1146). Dostupno na: <https://dejure.org/gesetze/HGB> (5. 8. 2022).
- Insolvenzordnung vom 5. 10. 1994 (*BGBI.* I S. 2866), poslednja verzija od 20. 7. 2022 (*BGBI.* I S. 1166). Dostupno na: <https://dejure.org/gesetze/InsO> (5. 8. 2022).
- Kreditwesengesetz vom 9. 9. 1998 (*BGBI.* I S. 2776), poslednja verzija od 20. 7. 2022. (*BGBI.* I S. 1166). Dostupno na: <https://dejure.org/gesetze/KWG> (5. 8. 2022).
- Wertpapierhandelsgesetz vom 9. 9. 1998 (*BGBI.* I S. 2708), poslednja verzija od 23. 5. 2022. (*BGBI.* I S. 754). Dostupno na: <https://dejure.org/gesetze/WpHG> (5. 8. 2022).
- Zivilprozessordnung vom 1. Oktober 1879 (*RGBl.* Nr. 113/1895.), 5. 12. 2005; (*BGBI.* I S. 3202, ber. 2006 I S. 431, ber. 2007 I S. 1781), poslednja izmena od 1. 7. 2022. Dostupno na: <https://www.gesetze-im-internet.de/zpo/> (5. 8. 2022).